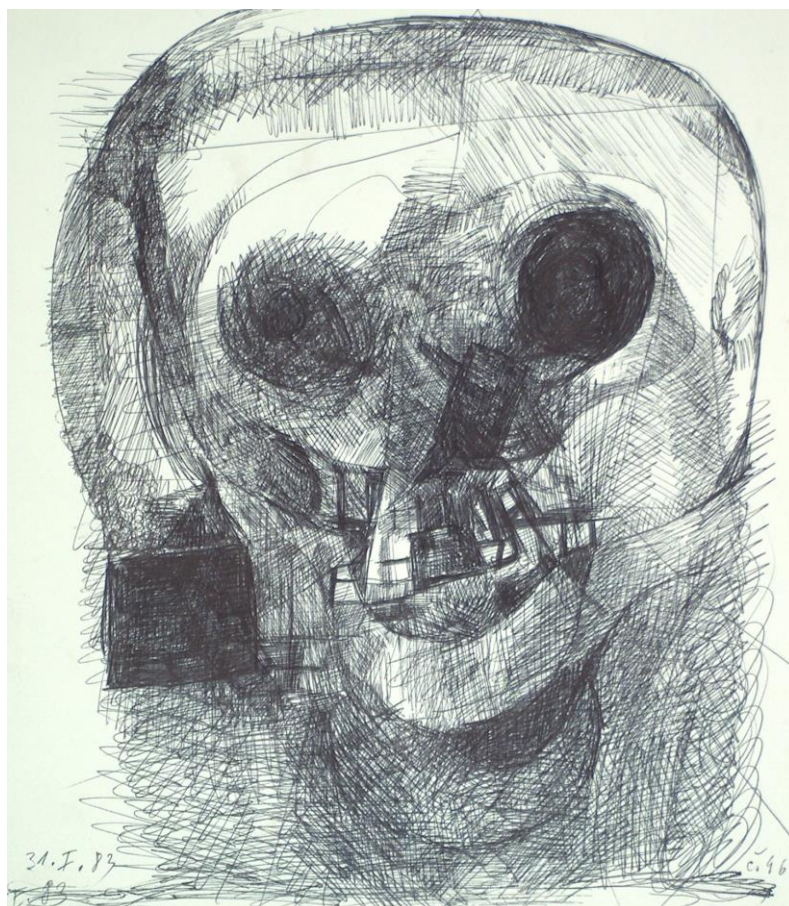

Jánuš Kubíček: Vanitas

kresba, grafika, dekalky

Bědy je potřeba brát s humorem, radosti vážně, ukládat je do vhodných obalů, které je uchovají živé, až budou potřeba: na stáří, nemoce – úžiny odchodu...

Nicota je nejstarší objev intelektu. Všechno, co se vymyslelo, je obrana proti ní.

Mou snahou je pohybovat se v prostoru mezi nicotou a závažností.

Dneska vím, že umění se dělá smrtí a vzpourou (marnou) proti ní. Umění je vzpoura proti generálnímu zániku klinické smrti.

Náboženství a bozi jsou nejskvělejší výtvoři lidstva. Výtvoři léčivé a obohacující, vysvětlující a konejšíci, snímající břímě nicoty a zániku.

Je mi milejší osud než varianta kyseliny nukleové.

Nemohu se vyrovnat se životem odcházejícím a životem přicházejícím. Tato konfrontace začínajícího a odcházejícího života mě nevýslovně rozesmutňuje. Na jedné straně má význam všechno, nejprostší potřeba, maličkost chtěná neomezenou touhou, která nemůže čekat ani vteřinu na svůj pomeranč, na druhé straně člověka opouští všechno, co dodávalo celému životu cenu. Nemá, co by ho chránilo, i vlastní dílo ztrácí tu moc. Člověk zůstává zpátky za postupujícím životem, zůstává opuštěn na nehostinné pláni.

Nemohu najít místo v tomto ze začátku pomalém a neustále se zrychlujícím proudu, nemohu najít něco, co by bylo zábleskem smíření. Začínám rozumět tolika věcem, teprve teď chápu obrazy i slova v jejich životních okolnostech, když už každým dnem s chápáním je víc pozdě a všechno musí neustále začínat trochu jinak. Tato absolutní nutnost síly a rozvahy mě ochromuje.

Dnes teprve chápu, že každý život je tragédií.

Neznáme už rituály, které nám pomáhají a vymezují naše chování, když vlastní síly mizí, nemůžeme se opírat o všechny, kteří ve zvycích zanechali zkušenost, jak čelit těžké části života.

Uvnitř těla (spiknutí v nás).

Co se to uvnitř peče? Co dovoluje naše naivně záludné tělo? Jakou ohavnost chystá, snad maně? Aby nás mohlo rozbořit, jistě a co nejpotupněji? Stáří je nešvar, degradace. Tělo peče za našimi zády v odporných zákoutích, na která se bojíme či stydíme jen pomyslet. Kouty, o nichž nemáme ponětí, tiše otravují bludiště našeho těla jak úděsní sklípkaři. Jaké bližance napovídají naší krvi, abychom v tísních odhazovali svého ducha a sílu obranných myšlenek marností bezmezného zápolení?

chcanky a chcanky
hnus a hnus

estetice jdem na funus
smrti, i ty máš svoje šraňky –
překroč je, jen to zkus
nespoléhej se na humus

my máme svoje dalaňky
básníku mrtvý, tys měl vkus
i když jsi tajil svoje vánky
tys kráčel smrti na funus

chcanky a chcanky – děs a děs
hrijící tělo na pánvi času
piju dnes poprvé? naposled?
smrt drží pořád kasu

Životopis:

1921 Narodil se 5. prosince v Nových Hradech u Vysokého Mýta jako druhé dítě Marie, rozené Čihákové (1893–1980). Jeho otec, sochař Josef Kubíček (1890–1972), žák Myslbekův a Hahnův, člen SVU Mánes a SVU v Brně, se stýkal s předními českými umělci V. Benešem, F. Dušou, F. Foltýnem, J. Králem, R. Kremlíčkovou, E. A. Longenem, J. Mahenem, H. Masarykem, E. Milénem, V. Nezvalem, A. Procházkou, L. Procházkovou, V. Sedláčkem, V. Špálou, R. Těsnohlídkem, J. Trampotou ad., z nichž největší vliv na mladého Jánuse měli především rodinní přátelé Jiří Mahen a J. Trampota.

1924 Přesídluje s rodiči a sestrou Jarmilou (*1917) do Brna-Králova Pole (do roku 1955).

1928 Prázdninový pobyt u moře v Itálii; později se k němu stále vrací: moře a pohyby vln.

1934–1935 První samostatná výstava v Brně (kresby, obrazy a dřevěné totemy), kterou uspořádal Jiří Mahen.

1936 Jeho umělecký názor ovlivňuje prvorepublikové moderní umění. Začíná se soustavně zabývat malbou a grafikou, studuje dějiny umění: soukromá studia u otce sochaře a u malíře Jana Trampoty.

1939–1940 Studuje dílo B. Kubišty při přípravě monografie, kterou píše F. Kubišta.

1940 Získává 1. cenu za malbu na výstavě Tvorba mladých v Brně.

1941 Maturuje na gymnáziu v Brně-Králově Poli a začíná studovat na ŠUŘ (jen do 1943).

1942 Přijat do Odborové organizace výtvarných umělců v Praze, což mu umožňuje vyhnout se totálnímu nasazení. Od té doby zůstává svobodným umělcem.

1943 Stává se hostujícím členem SVU Mánes v Praze a SVU Aleš v Brně.

1945 Přiját do Bloku výtvarných umělců země Moravskoslezské.

1947 Podniká dvouměsíční studijní cestu do Itálie (Benátky, Florencie, Řím a Siena). Společně s malířem Bohumírem Matalem tři roky používá ateliér v Zemském domě v Kounicově ulici v Brně.

1948 Sestra Jarmila Dvořáková, historička umění, odchází i s manželem do emigrace ve Švýcarsku, později do New Yorku. Jánuš, který již nemůže vycestovat, alespoň žije a maluje tři čtvrtě roku v Mikulově, který mu připomíná milovaný jih.

1948–1949 V tomto období vzniká jeho první soubor koláží ovlivněný surrealismem.

1950 Stává se členem Svazu československých výtvarných umělců.

1951 Získává ateliér ve Františkánské ulici v Brně, kde téměř denně tvoří až do r. 1987.

1945–1954 Vzniká rozsáhlý soubor obrazů s tematikou města: maluje v Budíškovcích u Mikulova, v Mikulově, v Brně, v Kunštátě na Moravě, ve Znojmě a v Třebíči.

1955 Svatba s textilní návrhářkou Vlastou Donauerovou; svědkem na svatbě je básník Klement Bochořák. Ilustruje báseň Milana Kundery *Rok k roku vrší se*. V dalším desetiletí vzniká řada figurálních kompozic, ve kterých je postupně akcentován pohyb; téma končí sérií *Pohyby ve vodě*.

1957 Spoluzakládá tvůrčí skupinu Brno 57 (K. Hylíš, Jos. Kubíček, Z. Kudělka, B. Matal, P. Navrátil, I. Ruller, Z. Řihák, P. Spielmann, V. Vaculka, V. Vašíček a J. Zemina).

1961 Pro Národní galerii v Praze provádí v Kinského paláci vzorové tisky dvanácti dřevořezů Paula Gauguina z původních, téměř zničených štočků, které z Tahiti přivezl Milan Rastislav Štefánek.

1965 Narodil se syn Adam. Dále do roku 1975 spolupracuje s brněnskými architekty Viktorem Rudišem, Ivanem Rullerem a Janem Krumlem při výzdobě interiérů a exteriérů veřejných budov a prostranství.

1966–1967 Realizuje se první dekorativní zeď z litého betonu v brněnském sídlišti Lesná.

1967–1977 Postupně vzniká rozsáhlý cyklus děl inspirovaný dramatickými postavami a příběhy antické mytologie (*Laokoon, Sisyfos, Labyrint, Ikaros, Ixion, Argonauti, Hermes, Leda, Nymfy, Venuše*).

1967 Následující čtyři roky také detailně studuje technologii malby bratří van Eycků.

1968–1969 Realizuje se 2. dekorat. zeď z litého betonu, opět na brněnském sídlišti Lesná.

1969 Téma *Zátiší*, které se v jeho tvorbě objevuje již od roku 1938, vrcholí řadou abstrahujících kompozic. Spolupracuje na vítězném návrhu pavilonu ČSSR pro světovou výstavu Expo '70 v japonské Ósace.

1970 Dostává Krajskou cenu Ant. Procházky „za vynikající malířské dílo posledních let“.

1972 Druhá souborná výstava obrazů, kreseb a grafiky v Dům umění města Brna. 29. listopadu umírá v Brně otec.

1972–1973 Realizace výzdoby stěny za katafalkem ve smuteční obřadní síni v Blansku.

1973 Po pětadvaceti letech emigrace přijíždí z USA poprvé na několik týdnů sestra Jarmila Dvorak.

1974 V srpnu umírá v New Yorku Jarmila. V autorově tvorbě se objevuje téma *Vanitas*.

1975 Největší veřejná realizace: mozaika *Slunce a pohyb* na Sportovní hale KPS v Brně-Králově Poli na ulici Vodova.

1974–1976 Podle Kubíčkovu návrhu se realizuje výzdoba krycí zdi schodiště družstva Karat.

Do 1987 se věnuje volné tvorbě ve svém ateliéru, který od počátku 50. let prakticky neopustil.

1976–1978 a 1983 Vzniká druhý soubor koláží na grafikách a koláží kombinovaných s akvarely.

1980 16. prosince umírá v Brně matka Marie Kubíčková.

1981 Vzniká rozsáhlý soubor dekalků.

1985 Obrazem *Ateliér (Stmívání)* ukončuje velké téma *Ateliér*, zobrazující jeho nejvlastnější prostředí.

1985–1987 Vzniká série obrazů *Malování na stará kolena (Past na malíře, Střelnice, Haraburdí)*.

1986–1987 Maluje poslední obraz *Dernier rivage (Poslední břeh)* a nadále již zůstává v domácím ošetřování.

- 1988** Dále se zhoršuje jeho zdravotní stav. Vznikají *Piškvorky* (kresby tuší, tužkou a pastelkami).
- 1991** Vydán kompletní soupis díla *DJK – Dílo Jánuše Kubička* (5922 děl, Irbis).
- 1992** Prohlášen čestným členem Sdružení výtvarných umělců a teoretiků Brno.
- 1993** Přiját za člena SČUG Hollar, Česká televize vysílá 7. května dokumentární film a 21. května Jánuš Kubiček umírá na Alzheimerovu chorobu. Pohřben je na hřbitově v Brně-Králově Poli.
- 1995** Vychází *Dramatický meziprostor* – výbor z literární pozůstalosti, (Petrov).
- 1996** Zpracována *Kartotéka – technologické zkoušky, poznámky a výpisky*.
- 1998** První, sborníkový díl monografie *Jánuš Kubiček*, (Atlantis).
- 2003** V Muzeu města Brna na hradě Špilberku se koná velká retrospektivní výstava.
- 2004** Druhý díl monografie *Jánuš Kubiček – kresba a grafika* a třetí díl *Dramatický meziprostor* (FOTEP).
- 2005** Výstava v Nové síni v Praze a retrospektivní výstava v Masných krámech v Plzni. Vychází třetí díl monografie *The Dramatic Interspace a Soupis díla DJK* na CD, které obsahuje 8064 fotografií 6021 děl z let 1925–1991, a které je také na www.art-kubicek.cz
- 2007** Čtvrtý díl česko-anglické monografie *Jánuš Kubiček – akvarely a kvaše a Jánuš Kubiček – kartotéka* (FOTEP).
- 2008** Opět vychází *Dramatický meziprostor* (třetí vydání, FOTEP).
- 2011** Vychází česko-anglický *Kalendář věčné radosti* s reprodukcemi erotických koláží.
- 2013–2015** Ke dvacátému výročí úmrtí Jánuše Kubička se v Praze, Brně, Rychnově nad Kněžnou, v Tišnově, Bělé pod Bezdězem, Vyškově, Pršticích, v Jihlavě, Olomouci, Hradci Králové, v Hodoníně, Zlíně a v Prachaticích koná celkem pětadvacet samo-statných výstav jeho obrazů, akvarelů a kvašů, kreseb, grafiky, koláží, dekalků a plastik.
- 2016** Vychází bibliofilie *Z malířského deníku Jánuše Kubička* (Tiskárna Didot).
- 2017** Výstava ve stálé expozici Moravské galerie v Brně a dále ve VČG v Pardubicích.
- 2018** Výstava v Galerii U Betlémské kaple v Praze k pětadvacátému výročí jeho úmrtí.
- 2019** Výstava monotypů a tisků z kartonu z 60. let v Brně.

Samostatné výstavy:

1934–1935 Brno, 1949 Brno, 1956 Brno, 1957–1958 Praha, Brno, 1959 Brno, Olomouc, 1960 Uherské Hradiště, Brno, 1963 Brno, Praha, 1964 Praha, 1969 Brno, Olomouc, 1970 Dačice, 1972 Brno, 1983 Brno, 1984 Brno, 1985 České Budějovice, 1989 Brno, 1991 Rychnov nad Kněžnou, 1992 Brno, Ostrava, Bochum, Praha, Cheb, 1993 Jihlava, České Budějovice, 1994 Zlín, Liberec, Tours, 1995 Havlíčkův Brod, Caen, Náměšť nad Oslavou, 1996 2x Mikulov, 1997–1998 Praha, 1998–1999 3x Svitavy, 2x Brno, 2000 Praha, Třebíč, 2001 Brno, Praha, 2001–2002 2x Praha, Brno, 2003 4x Brno, Karlovy Vary, Nové Město na Moravě, Nové Hrady, Hradec Králové 2004 3x Brno, 2005 Brno, Praha, Trutnov, Plzeň, 2006 Budapešť, 2x Brno, 2007 3x Brno, 2008 3x Brno, 2x Prštice, Jihlava, 2009 3x Brno, 2010 Brno, 2011 2x Brno, Vranov u Brna, 2012 Prštice, 5x Brno, 2013 4x Praha, 4x Brno, Rychnov n. Kněžnou, Tišnov, Bělá pod Bezdězem, Prštice, Vyškov, 2014 3x Brno, Jihlava, Olomouc, Hradec Králové, Hodonín, Zlín, 2015 Brno, Prachatice, Praha, Hradec Králové, 2016 Praha, 2017 Brno, Pardubice, 2018 Praha, 2019 Brno, 2021 Brno

Dílo Jánuše Kubička bylo dosud představeno na sto dvaceti samostatných výstavách a expozicích, a dále na více než sto společných výstavách v Bulharsku, České republice, Estonsku, ve Francii, v Chorvatsku, Kuvajtu, Libanonu, Maďarsku, Polsku, Rumunsku, ve Slovenské republice, Spolkové republice Německo a ve Švédsku.

Tvorba Jánuše Kubička je zastoupena ve všech našich významných galerijních sbírkách (4 450 děl ve 24 galeriích) a dále v soukromých sbírkách u nás, ve Francii, Nizozemsku, Norsku, Rakousku, Rumunsku, Spojeném království Velké Británie a Severního Irska, Spojených státech amerických, ve Spolkové republice Německo, Španělsku a ve Švýcarsku.